

PAU. Curs 2005-2006

– Si algú no és capaç de discernir amb la raó la idea de bé, distingint-la de totes les altres, ni de triomfar, com en una batalla, sobre totes les dificultats, esforçant-se per fonamentar les demostracions no en l'aparença sinó en l'essència de les coses per poder refutar al final totes les objeccions, ¿no diràs d'ell que no coneix el bé en si ni cap altra cosa bona, sinó que, fins i tot en el cas que assoleixi alguna imatge del bé, ho farà per mitjà de l'opinió, però no de la ciència? [...]

– Sí, per Zeus! –va exclamar–. Diré tot això i amb totes les meves forces.

– Aleshores, si algun dia has d'educar realment aquells fills que ara imagines criar i educar, no els permetràs, crec jo, que siguin governants de la comunitat i dirigeixin els assumptes més importants mentre estiguin privats de raó, com si fossin línies irracionals.

– No, en efecte –digué.

– ¿Els prescriuràs, doncs, que es dediquin particularment a aquella disciplina que els faci capaços de preguntar i respondre amb la més gran competència possible?

– Els ho prescriuré –va dir–, completament d'acord amb tu.

– ¿I no creus –vaig dir– que tenim la dialèctica en el lloc més alt dels nostres ensenyaments i que no hi ha res que pugui posar-se amb justícia per damunt d'ella, i que ella és com el cim de tot ensenyament?

PLATÓ. *República*, 534c

1. Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les paraules o expressions següents –al voltant de 5-15 paraules en cada cas. [1 punt]
 - a) «*el bé en si*»
 - b) «*opinió*»
3. Per què diu Plató que la dialèctica està «en el lloc més alt dels nostres ensenyaments i que no hi ha res que pugui posar-se amb justícia per damunt d'ella»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la filosofia política de Plató (és a dir, la seva concepció del govern i la justícia) amb una filosofia política diferent que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Plató té raó quan defensa que els més savis han de governar? Raoneu la resposta. [2 punts]

Filosofia

sèrie 1

Escolliu una de les dues opcions (A o B)

Opció B

En l'home noble s'esdevé exactament el contrari: concep la idea de «bo» d'una forma prèvia i espontània, és a dir, a partir de la seva pròpia persona, i només a partir d'això es fa una idea d'allò que és «dolent». Aquest concepte de «dolent» d'origen noble i aquella idea de «pervers» sorgida de la perla de cervesa que és l'odi insaciablable [...] són molt diferents, per bé que ambdós termes, «dolent» i «pervers», sembla que es contraposen a la mateixa idea de «bo». Tanmateix, la idea de «bo» *no* és la mateixa: només cal que hom es pregunti *qui* és pròpiament «pervers» en el sentit de la moral del ressentiment. La resposta rigorosa és aquesta: *precisament* «l'home bo» de l'altra moral, precisament el noble, el poderós, el dominador, simplement que acolorit, interpretat i vist de reüll per la mirada plena de verí del ressentiment.

NIETZSCHE. *La genealogia de la moral*, I

1. Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas. [1 punt]
 - a) «*home noble*»
 - b) «*ressentiment*»
3. Per què diu Nietzsche que aquell que la moralitat del ressentiment anomena «home pervers» és l'home noble mateix? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Nietzsche que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de la moralitat de Nietzsche amb una altra concepció de la moralitat que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Nietzsche té raó en la seva crítica als valors de «bo» i «pervers», tal com els caracteritza la tradició judeocristiana? Raoneu la resposta. [2 punts]

PAU. Curs 2005-2006

Però vaig advertir immediatament que mentre volia pensar així que tot és fals, era necessari que jo, que ho pensava, fos alguna cosa; i observant que aquesta veritat: «penso, per tant sóc», era tan ferma i segura que les suposicions més extravagants dels escèptics no eren capaces de fer-la trontollar, vaig jutjar que podia rebre-la sense escrúpol com el primer principi de la filosofia que cercava. Vaig examinar després atentament el que jo era, i veient que podia fingir que no tenia cap cos i que no hi havia món ni cap lloc on jo em trobés, però que no podia fingir, per això, que jo no fos, sinó que, al contrari, del fet mateix que pensava que podia dubtar de la veritat de les altres coses se'n seguia molt certament i evidentment que jo era, mentre que amb només deixar de pensar, encara que tota la resta que havia imaginat fos veritat, no tenia ja cap raó per creure que jo era, vaig conèixer per això que jo era una substància tota l'essència i natura de la qual és pensar, i que no necessita de cap lloc per ésser, ni depèn de cap cosa material; de manera que aquest jo, és a dir, l'ànima, per la qual jo sóc el que sóc, és enterament distinta del cos i, fins i tot, més fàcil de conèixer que aquest i, encara que el cos no fos, l'ànima no deixaria de ser tot allò que és.

DESCARTES. *Discurs del mètode*, IV

1. Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas. [1 punt]
 - a) «*escèptics*»
 - b) «*substància*»
3. Per què diu Descartes que la seva existència és una veritat «tan ferma i segura que les suposicions més extravagants dels escèptics no eren capaces de fer-la trontollar»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció cartesiana del jo, o de l'ànima, amb una altra concepció del jo que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Descartes té raó quan defensa que ell és completament distint del seu cos? Raoneu la resposta. [2 punts]

Filosofia

sèrie 3

Escolliu una de les dues opcions (A o B)

Opció B

En l'estat de naturalesa, l'individu, si vol preservar-se dels altres individus, ha de fer servir l'intel·lecte, gairebé sempre, només per fingir; però l'home, tant per necessitat com per avorriment, vol viure en societat, gregàriament, de manera que necessita un tractat de pau, per fer desaparèixer del seu món una *guerra de tots contra tots* constant. Aquest tractat de pau duu amb ell el primer pas per a la consecució d'aquest misteriós impuls cap a la veritat. En aquest mateix moment queda fixat el que, a partir d'aleshores, ha de ser «veritat», és a dir, s'ha inventat una designació de les coses uniformement vàlida i obligatòria, i el poder legislatiu del llenguatge proporciona també les primeres normes de veritat en néixer, per primera vegada, el contrast entre veritat i mentida.

NIETZSCHE. *Veritat i mentida en sentit extramoral*

1. Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas. [1 punt]
 - a) «*estat de naturalesa*»
 - b) «*guerra de tots contra tots*»
3. Per què diu Nietzsche que la «veritat» és «una designació de les coses uniformement vàlida i obligatòria» que és «inventada»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Nietzsche que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la idea de Nietzsche que la societat es basa en la imposició d'engany i il·lusions, com si fossin veritats objectives, amb una altra concepció de la societat que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Nietzsche té raó quan defensa que el que ordinàriament reconeixem com a «veritats» no tenen validesa objectiva, perquè són el resultat d'imposicions socials? Raoneu la resposta. [2 punts]